

Je kunt beter ten onder gaan met je eigen visie dan met de visie van een ander

(Johan Cruijff)

Markt schreeuwt om onderscheidend vermogen in kunstgras, maar kan de industrie dit leveren?

De fotosessie voor het beeld van Johan Cruijff bij het KNVB hoofdkantoor gaf de inspiratie om een cruiffiaanse zegswijze: "Je kunt beter ten onder gaan met je eigen visie dan met de visie van een ander" te gebruiken als kopregel. V.l.n.r. De Jong, van Reijen en van Swinderen bij het beeld van Johan.

Het grootste probleem bij de inkoop van kunstgras, daar zijn de meeste betrokkenen het wel over eens, is het gebrek aan onderscheidend vermogen. De sportvloerenlijst voor voetbal kunstgras bevat op dit moment ruim 70 verschillende systemen. Met alle mogelijke combinaties zijn dat er nog veel meer. In een complex inkoopproces waar transparantie voorop staat is het voor sportveldbeheerders en beleidsambtenaren moeilijk zo niet onmogelijk om uit die veelvoud van systemen het juiste veld met de juiste combinatie van duurzaamheid en speltechnische eigenschappen te selecteren. Werkgroep 6, in de wandelgangen WG 6, is de eerst aangeschreven partij om duidelijkheid te scheppen in het aanbod op de kunstgrasmarkt. Fieldmanager praat met Joeke de Jong van de KNVB, Erik van Swinderen van ISA Sport en WG 6 voorzitter Peter van Reijen. De strekking van ons gesprek is duidelijk. Het is lastig, maar daardoor niet minder moeite waarde om een systeem te ontwikkelen dat een goed alternatief vormt voor het kwaliteitssysteem van FIFA.

Auteur: Hein van Iersel

WG 6

Doel van werkgroep 6 is het bepalen van de normen en testmethodes voor iedere sport die op kunstgras gespeeld wordt en het vaststellen van criteria, die moeten zorgen dat de kwaliteit van de velden wordt gewaarborgd.

Peter van Reijen: "Op dit moment zijn het met name de voetbalconstructies die zich sterk ontwikkelen. Als er een nieuwe constructie wordt aangemeld wordt deze in het laboratorium gekeurd op basis van de bestaande normen en na goedkeuring voorlopig op de lijst 'in onderzoek' geplaatst. Na een eerste pilot project volgt dan na een jaar een evaluatie waarna de constructie daadwerkelijk wordt geplaatst op de sportvloerenlijst en daarmee gecertificeerd is."

Joeke de Jong: "In de praktijk zijn wij, de KNVB, redelijk soepel. Als een constructie voorlopig wordt goedgekeurd mogen, in afwachting van de definitieve goedkeuring, meer velden gebouwd naast het pilot veld."

Peter van Reijen: "Dat brengt natuurlijk risico's met zich mee. Commerciële mensen willen zo snel mogelijk een nieuwe constructie op de markt brengen. Maar als een constructie nog niet definitief is goedgekeurd, kan dit voor grote problemen zorgen. Als het gaat om een kleine wijziging in de mat, een langere vezel bijvoorbeeld, kun je het risico inschatten, maar bij een totaal nieuwe opbouw ligt dat duidelijk anders."

De Jong en Van Reijen geven daarbij aan dat KNVB de toelatingsnormen graag wil aanscher-

pen, omdat de ontwikkelingen zo snel gaan en ook omdat er enkele keren leergeld is betaald. De hockeybond zou het wil het toelatingsbeleid eerder willen versoepelen, omdat daar sprake is van een min of meer uitontwikkeld systeem.

Knip

WG 6 is al jaren in functie en heeft met betrekking tot de derde generatie kunstgrasvelden al het nodige gerealiseerd. Peter van Reijen: "Je moet je realiseren dat WG 6 werkt op basis van consensus. Er wordt niet gestemd. Iedereen moet zich kunnen vinden in het advies, dat wij uitbrengen aan de normcommissie sportvloeren. Het probleem wat ons op dit moment het meest bezighoudt is het vaststellen van de normen van

Werkgroep 6 is geen Nederlandse uitvinding. In Europees verband heeft de CEN (European Committee for Standardization) sinds 1988 een aantal werkgroepen opgericht onder voorzitterschap van de CEN, die standaarden voor de verschillende sportvloeren moet helpen ontwikkelen. De eerste Working Group heeft de algemene supervisie. Working Group 2 tot en met 6 bemoeien zich achtereenvolgens met Binnensportvloeren (WG 2), Natuurgrasvelden (WG 3), Minerale Sportvloeren (WG 4), Kunststof Buitenvloeren (WG 5) en Kunstgras Sportvelden (WG 6). Het werkveld van WG 6 betreft kunstgrasvelden. Met name tennis, voetbal, hockey en multisports met een bijzondere aandacht voor rugby. In eerste instantie had dit alleen betrekking op buitenvelden, maar indoor kunstgrasvelden vallen nu ook onder WG 6. Naast een Europese werkgroepstructuur hebben veel afzonderlijke landen ook hun eigen werkgroepstructuur. In Nederland staat WG 6 onder voorzitterschap van Peter van Reijen van Desso. Werkgroep 6 heeft geen enkele beslissingsbevoegdheid. Zij kan alleen adviezen geven aan de overkoepelende technische commissie van de NEN (nationale normalisatie-instituut). De naam van deze normcommissie sportvloeren is NC 353076. Lidmaatschap van WG 6 staat open voor iedere marktpartij die een rol van betekenis in kunstgras speelt. Lid zijn onder andere de keuringsinstituten ISA Sport en Intron, de grotere aannemers, NOC*NSF namens de sportbonden, de VNG namens de gemeenten en tenslotte de vezelfabrikanten. Wil een aannemer lid worden van de werkgroep dan moet deze één constructie minimaal één jaar op de sportvloerenlijst hebben. Op dit moment zijn er veel ontwikkelingen op het gebied van infill materialen en daarom heeft WG 6 ook een subcommissie infill materialen.

de Plus standaard. Dit moet de Nederlandse uitvoering worden van het FIFA ** systeem." Erik van Swinderen: "De normen die aan het FIFA ** systeem gesteld worden zijn, op enkele details na, gelijk aan het Plus systeem dat WG6 heeft ontwikkeld."

De reden waarom de Nederlandse markt en de sportbonden niet kiezen voor het FIFA systeem is met name een zaak van financiën. FIFA werkt met een peperduur licentiesysteem. Volgens De Jong, Van Swinderen en Van Reijen betekent dat voor een normaal veld bij aanleg al een prijsverschil van €15.000,-. Daarbij komt nog de jaarlijkse keuring. Het FIFA systeem kent anders dan het Nederlandse systeem een jaarlijkse herkeuring. Joeke de Jong: "een belangrijk verschil tussen het FIFA systeem en het Nederlandse systeem is dat bij FIFA de mattenfabrikant de licentiehouder is en in Nederland het certificaat wordt verleend aan de hoofdaannemer. In de praktijk houdt dit in dat bij FIFA alleen de toplaag wordt gecertificeerd en in Nederland de totale constructie inclusief de onderbouw." De Jong: "wij zijn van mening dat het Nederlandse systeem op dit gebied betere garanties biedt voor kwaliteit, doordat het hele systeem getest wordt. Het FIFA systeem is vooral een marketing systeem, waarbij mij opvalt dat er maar een paar velden al langere tijd zijn gecertificeerd."

Van Reijen: "Het FIFA ** systeem is ontwikkeld voor topsportaccommodaties en niet voor een trainingsveld van FC Blauw-wit in Nergenshuizen." Joeke de Jong haast zich om de opmerking van Van Reijen aan te vullen: "Wat

Standaard en Plus hebben beiden een minimale levensduur van vijf jaar. Een Plus veld zal beter bestand zijn tegen intensief gebruik.

wij als KNVB niet willen en ook nooit zullen tolereren is een normenstelsel, waarbij er andere eisen gesteld worden aan een trainingsveld dan aan een wedstrijdveld. Iets wat vandaag wordt aangelegd als trainingsveld, kan morgen worden ingezet als wedstrijdveld. En dan is iedereen vergeten waar het ooit voor aangelegd is." Van Swinderen: "Ook op gebied van veiligheid en blessuregevoeligheid is dat natuurlijk een ongewenste ontwikkeling."

Dubbele betreding

Zowel een FIFA ** als een FIFA * systeem wordt getest op 5000 cycli met de Lisport betredings-simulator. Peter van Reijen: "Wij hebben in

Nederland afgesproken dat een Plus constructie in het laboratorium twee keer zo zwaar belast wordt als een Standaard constructie. Binnen WG 6 zijn we het er over eens dat een Plus constructie na een dubbele belasting in het lab nog steeds binnen de sporttechnische normen moet blijven. Het enige probleem, dat we als WG 6 op dit moment nog moeten tackelen is de interpretatie van die dubbele belasting. Gevoelsmatig zou je kunnen zeggen dat het dubbele aantal cycli ook een dubbele levensduur betekent. Dit is een foute gedachte. Dit zou namelijk betekenen dat je kunstmatige betreding onder laboratoriumomstandigheden gelijk stelt met betreding door echte sporters. Je vergeet dan dat veroudering en terugvallen van de prestaties van een veld ook door andere aspecten veroorzaakt kunnen worden."

Erik van Swinderen: "Een Plus constructie heeft net als een Standaard constructie een duurzaamheid van minimaal 5 jaar. Wel zal een Plus constructie bij intensief beduidend minder snel terugvallen als een Standaard constructie.

Naar alle verwachting zal dit najaar het Standaard en Plus systeem officieel worden gepresenteerd. WG 6 Voorzitter van Reijen: "ik verwacht eigenlijk niet dat wij tijdens het congres er voor de volle honderd procent uit zullen zijn, maar hopelijk wel snel daarna."

Nationale Norm Commissie 353076 Sportvloeren. Norm Kunstgras Voetbal velden

Eigenschappen

- Het speelveld, inclusief de uitlopen dienen uitgevoerd te worden in één en dezelfde constructie. De constructie van de laatste 500 mm van de uitloop mag als betonnen omranding worden uitgevoerd
- De toplaag dient uniform over het gehele oppervlak te zijn
- De constructie dient uniform in opbouw en samenstelling te zijn
- De constructieopbouw dient aaneengesloten te zijn
- In het oppervlak mogen open naden voorkomen met een openingstolerantie van maximaal 2 mm
- De belijning behoort aaneengesloten, egaal van kleur, strak en zichtbaar te zijn
- De belijning dient duidelijk contrasterend met het veld te zijn en bij voorkeur wit dan wel geel van kleur te zijn

Testmethode:CN/C1.1

Hoogteligging

- Indien er sprake is van een afschot, dan mag dit alleen via een vloeiend verlopend dakprofiel worden aangebracht
- Een maximaal afschot van 100 mm in breedterichting (half veld inclusief uitloop) is nog juist toegestaan. In de lengterichting is geen afschot toegestaan
- In een lengteraaai mogen de afzonderlijke hoogteliggingen niet meer dan 20 mm afwijken t.o.v. de gemiddelde hoogteligging

Testmethode:CN/C2.1

Vlakheid

- Een maximale oneffenheid van 7 mm is nog juist toegestaan (princiueel)
- Incidenteel kan een oneffenheid van 10 mm worden geaccepteerd
- In het veld dienen geen scherpe overgangen (zgn. drempels) voor te komen

Testmethode:EN 13036-7

Eigenschappen

Verticale vervorming	4 - 10 mm	Testmethode:N/F2.4
Schokabsorptie	55 - 70%	Testmethode:N/F1.3
Energierestitutie	20 - 50%	Testmethode:N/F4.4
Stroefheid	verplaatsing 120 - 220 vertraging 3,0 - 6,0 g	Testmethode:N/F5.2
Stroefheid torsie	30 - 50 Nm	Testmethode:EN 15301
Balstuit verticaal	0,60 - 1,00 m	Testmethode:EN 12235
Balstuit onder hoek	45 - 80 %	Testmethode:EN 13865
Balrol	6 - 12 meter	Testmethode:EN 12234
Max. afwijking t.o.v. rechte lijn 1:40		
Glans	het oppervlak dient niet glanzend te zijn, of schittering te vertonen	Testmethode:ISO 2813
Oppervlaktetemperatuur	< 40oC	Testmethode:N/F16.1
Oppervlaktetextuur	gepolijst, open	Testmethode:N/F12.1
Oppervlaktekleur	groen, egaal dan wel gemêleerd	Testmethode:N/F13.1

Uniformiteit

(toleranties t.o.v. gemiddelde waarden)

constructieopbouw	geen
constructiesamenstelling	geen
oppervlaktetextuur	geen
oppervlaktekleur	geen
schokabsorptie	+/- 5% (absoluut)
stroefheid torsie	5 Nm

Testmethode:CN/C1.2

Duurzaamheid	> 5 jaar	Testmethode:N/C0.3
--------------	----------	--------------------